

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרֻשֶׁת תִּזְרִיעַ מִצְרַע

א' אייר תשפ"ג

הפטרה: השמים כיסאי

ראש חודש אייר - מוציאים שני ספרי תורה

ביום שלישי ויום הויכרון, ביום רביעי יום העצמאות
16 ימים לספירת העומר, אבות פרק ב'

יציאת שבת ר"ת 20:35

גיליון 814

יציאת השבת:

19:54

ירושלים: 19:51

כניסת השבת:

18:43

ירושלים: 18:36

סור מַרְעָ וַעֲשֵׂה טוֹב

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

שמות הפרשיות תזריע-מצורע, לכאורה סותרים זה לזה. המילה "תזריע" מורה על יישוב העולם, ואילו "מצורע" - הוא היפך יישוב העולם, שכן צרעת באה על עוון לשון-הרע, שמפריד בין איש לאשתו ובין אדם לרעהו. כיצד אפוא יכולות שתי פרשות אלה להיות מחוברות?

על פי החסידות מוסבר כי "תזריע" מורה על עבודת ה' בדרך חיובית, "עשה טוב", ואילו "מצורע" מורה על עבודה בדרך השלילה, "סור מרע". החיבור של "תזריע" ו"מצורע" מלמדנו, שיש לעסוק בשניהם לא רק בזמנים שונים, אלא גם בעת ובעונה אחת. ובמילים פשוטות: העבודה של שלילת הרע אינה דורשת יגיעה והתעסקות נפרדת וזמן מיוחד לכך, אלא העבודה החיובית היא שפועלת ממילא על ביטול הרע ושלילתו.

הרבי מחב"ד ממשיך לבאר את הקשר שבין הפרשיות. על הנגעים נאמר שהם "אות ופלא בישראל כדי להזהירן מלשון-הרע", וכן הסגרת והחלטת המצורע נועדו להבטיח "שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא הליצנות ולשון-הרע" (רמב"ם סוף הלכות טומאת צרעת). הרי שגם עצם הופעת הנגע וגם דרך הטיפול בו, לא באו אלא כדי לתקן את המצורע ולהביא לידו כך שאדם זה שחשוב 'כמות' יתחיל חיים חדשים ונעלים יותר בבחינת תזריע.

"תזריע" רומז לעבודה בזמן הגלות, שהיא בבחינת 'זריעה' והכנה ל'צמיחת' הגאולה. כידוע שהגילויים שלעתיד לבוא תלויים במעשינו ועבודתנו בזמן הגלות והם 'פירות' זריעתנו עכשיו. העובדה שפרשתנו, העוסקת בדיני נגעים הרומזים לגלות נקראת תזריע, מלמדת, שהעבודה האמורה צריכה להיות חדורה ב'תזריע' - כבר בעת העבודה צריך להרגיש שבפעולה זו 'זורעים' את הגאולה העתידה ואת הגילויים הנפלאים של ימות המשיח, כפי שאנו רואים כיום. בתפילה לגאולה השלימה בקרוב.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

אבות החסידות

רבי יוסי אומר, יהי ממוון חברך חביב עליך כשליך. והתקן עצמך ללמוד תורה, שאינה ירשה לך. וכל מעשיך יהיו לשם שמים:
אבות ב, יב

רבי יוסי אומר: יהי ממוון חברך חביב עליך כשליך - רבן יוחנן בן זכאי שיבח את רבי יוסי תלמידו שהיה 'חסיד' שבדור, כלומר, מתנהג לפנים משורת הדין. רבי יוסי קבע כי הדרך הטובה שידבק בה האדם וממנה יגיע לשאר מידות טובות היא שכן טוב. לפי פירושנו, להיות שכן טוב לשכניו. אחת מן הסיבות המרכזיות לסכסוכים בין שכנים היא עניינים שבממוון. ולפיכך אמרו בתלמוד (בבא קמא ל, א): כי הרוצה להיות חסיד יקיים מילי דנויקין, דהיינו שירחיק עצמו מהזיק ממוון חברו.

וכך אמרו (שם): "חסידים הראשונים היו מצניעים קוצותיהם וזכויותיהם בתוך שדותיהן ומעמיקים להן ג' טפחים, כדי שלא יעכב המחרישה. רב ששת שדי להו בנורא (רב ששת היה שורפם). רבא שדי להו בדגלת (רבא היה זורקם בנהר דגלת כדי שלא להזיק את הבריות)". ולחלן (אבות פ"ה מ"י) אומרת המשנה כי ישנם ארבע מדות בהתנהגות האדם כלפי חברו וצינון שם כי האומר: שלי שליך ושליך שליך - חסיד, וזה יתכן רק כאשר ממוון חברך חביב עליך כשליך. ופירשו באבות דרבי נתן (יז, א): "כיצד? מלמד כשם שאדם רואה את ממונו כך יהא רואה את ממוון חברו וכשם שאדם רוצה שלא יצא שם רע על ממונו כך יהיה רוצה שלא יצא שם רע על ממוון חברו".

והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך - הכשר את עצמך כדי שתוכל לזכות בקנייני התורה על-ידי תיקון מידותיך ועמלך בלימוד התורה. ואף אם סבך היה חכם בתורה וגם אביך, אל תאמר איני צריך לחזר אחריה, שהתורה חוזרת על אכסניה שלה, אלא חזר אחריה ועמול בה, שאין התורה עוברת בירושה מאב לבן. ואולם, נראה כאילו מאמרו של רבי יוסי עומד בסתירה לנאמר במקרא ובתלמוד. במקרא (דברים לג, ד): "תורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב". א"כ התורה היא ירושה לנו? ואולם ניתן לפרש, כי התורה ירושה לכלל ישראל, אך כל יחיד צריך להתאמץ להשיגה, אף כי מובטח שתמיד ימצאו יחידים שירשו אותה ויעסקו בה. ואף סתירה גדולה יותר נמצאת בין דברי רבי יוסי לבין הנאמר בתלמוד (בבא מציעא פה, א): "כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם, שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם, שנאמר: 'ואני זאת בריתי... לא ימוש מפך ומפי זרעך ומפי זרעך אמר ה', מעתה ועד עולם... מכאן ואילך תורה מחזרת על אכסניה שלה".

וכל מעשיך יהיו לשם שמים - בכל מעשה שתעשה ואפילו בצרכי הגשמיים, תהא כוונתך לשם שמים, וכך אמרו בתלמוד (ברכות סג, א): "איזוהי פרשה קטנה, שכל גופי תורה תלויים בה? 'בכל דרכיך דעו והוא יישר אורחותיך'".

מהו הקו המאחד בין שלושת מאמריו של רבי יוסי? נראה כאילו היו אלו שלושה מאמרים נפרדים ואולם לשנעניין נמצא כי שלושתם קשורים במידתו של רבי יוסי - חסיד. שלושת מאמריו מקבילים לנאמר בתלמוד (בבא קמא ל, א) "הרוצה להיות חסיד: יקיים מילי דנויקין, רבא אמר מילי דאבות ויש אומרים מילי דברכות".

מילי דנויקין - יהי ממוון חברך חביב עליך כשליך, הזהירות בממוון חברו ובהזקו.

מילי דאבות - והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, לימוד התורה ומסירתה לדורות הבאים, משה קיבל תורה מסיני ומסרה...

מילי דברכות - וכל מעשיך יהיו לשם שמים, על ידי אמירת הברכה קודם האכילה ולאחריה נמצאת מקדש גם את האכילה החומרית וגם בברכות השבח וההודאה לרבנו של עולם. כל הזהיר בשלושת הדברים הללו שכלליהם קצרים אך פרטיהם רבים ודאי שחסיד יאמר לו. אכן, אמרו חכמנו (סוטה ט, טז): "משמת רבי יוסי פסקו חסידים".

"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"

הקשר בין יציאת מצרים לגאולה האחרונה מופיע בדברי הנביא מִיכָה (ו, טו): "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". ומכאן למדו במדרש (תנחומא, תולדות יז) את הדמיון בין שתי הגאולות: "כך אני עתיד לגאול אתכם לעתיד לבוא משעבוד אדום ולעשות לכם נפלאות, שנאמר: 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות'".

מדבריו של הנביא אנו לומדים כי גאולת מצרים לא היתה אירוע חד פעמי אלא גם לגאולת ישראל העתידה וממנה ניתן לקבל תשובות לשאלות ולמבוכות העשויות לצוץ בתהליכי הגאולה העתידית.

מקור נוסף לקשר בין גאולת מצרים (פסח) לגאולה העתידה מוצאים אנו בדברי ה"שפת אמת" (לחנוכה שנת תרמ"א) שהסביר שיש חגים המפורשים בתורה שבכתב, וכנגדם יש חגים מתורה שבע"פ שהם מקבלים את אורם מהמקביל להם בתורה שבכתב, כדמיון אור הלבנה הבא מאור החמה. כך היום טוב (של התורה) משאיר רושם בנסת ישראל, ובכוח זה הוציאה כנסת ישראל כנגדם רגלים אחרים, כך שחנוכה הוא הארה מחג הסוכות, ופורים מחג השבועות, רק לחג הפסח אין עדיין מקבילה, אבל אנו מקווים להיותם בעתיד ככתוב: "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

דברים אלו כתב ה"שפת אמת" לפני למעלה ממאה עשרים שנה. והנה בימינו ניתוסף יום העצמאות ליום שמחה על גאולתנו ופדות נפשנו שהרבנות הראשית קבעה אותו ליום הודאה ושמחה, ונתקיימה כאן נבואתו של ה"שפת אמת".

הקבלה נוספת של יום העצמאות לחג הפסח אפשר להביא מדברי הטור (אורח חיים סימן תכד) שכתב: "סימן לקביעות המועדים א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"פ. פירוש:

א"ת - יום א' של פסח יהיה לעולם היום בו חל תשעה באב וסימן: על מצות ומרורים יאכלוהו.

ב"ש - ביום ב' של פסח חל שבועות.

ג"ר - ביום ג' של פסח חל ראש השנה.

ד"ק - ביום ד' של פסח חל קריאת התורה בשמחת תורה.

ה"ץ - ביום ה' של פסח חל צום כפור.

ו"פ - ביום ו' של פסח חל פורים שעבר.

אבל בפסח יש שבעה ימים ואין סימן ליום השביעי של פסח. ובימינו נמצאה גם לכך תשובה:

לפי א"ת ב"ש, המקבילה של אות ז' הוא ע' - ז"ע.

ז"ע ואכן ביום שביעי - ז' של פסח יחול לעולם יום העצמאות. (אלא אם כן מקדימים את יום העצמאות כדי למנוע חילול שבת). וכך נסגר המעגל של שבעת ימי הפסח, ועוד קשר בין פסח לגאולתנו.

עצמות - עצמאות: בין עצמות לעצמאות יש אות א' בלבד. לומר לנו, כי בטרם קום המדינה, בעת השואה האיומה שפקדה את עמנו, היינו כעצמות היבשות, וכחזון יחזקאל הנביא, אך בזכות האמונה בא-ל ובארץ ישראל - זכינו לעצמאות. (הרבי מהוסיאטין).

"מודלג על ההרים" - אמר הקב"ה: אם אני מסתכל במעשיהם של ישראל אינם נגאלים לעולם, אלא למי אני מסתכל? לאבותיהם הקדושים, בזכות אבותיהם אני גואלם". (שמו"ר טו, ד).

הלכות ספירת העומר

א. ספירת העומר: כתוב בתורה "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה, שבע שבתות תמיימות תהינה" (ויקרא כג, טו). וקבלו רבותינו ז"ל שהשבת האמורה כאן היא יום טוב שגם הוא נקרא בתורה "שבת", והוא יום טוב הראשון של פסח, לכן במוצאי יום טוב ראשון של פסח, התחלנו לספור ספירת העומר, ונמשיך עד התקדש חג השבועות הבא עלינו לטובה.

לדעת הרמב"ם (פ"ח מהלכות תמידין ומוספין הכ"ב) ספירת העומר בזמן הזה היא מדאורייתא, למרות שאין לנו קצירת העומר ואין לנו בית המקדש. אבל לדעת רוב הפוסקים ספירת העומר בזמן הזה היא מדרבנן.

ב. 'לשם יחוד' קודם הספירה: כיון שהספירה מדרבנן, יש שנמנעים מלומר בנוסח 'לשם יחוד' 'הריני בא לקיים מצות עשה של ספירת העומר', שהרי לדעת רוב הפוסקים בזמן הזה אין מצווה זו מצות עשה, אלא אומרים "לקיים מצות ספירת העומר". ומיהו, אפשר לומר "לקיים מצות עשה של ספירת העומר", והכוונה למצוות 'לא תסור' שנצטוונו לשמוע לדברי חכמים.

ג. יש שמוחמירים על עצמם וטובלים בכל יום אחר הצהרים לפני ספירת העומר, כדי שיוכלו לספור עם הכוונות, בקדושה וטהרה.

ד. לכתחילה קודם שיברך, צריך שידע על מה הוא מברך, דהיינו, שידע כמה ימים הוא בספירה. ובדיעבד אם לא ידע ופתח וברך על דעת שיספור כמו שישמע מחבירו – יצא.

ה. המצווה היא לספור תיכף בתחילת הלילה אחר צאת הכוכבים, ולכן יברך אדם מיד כשיזכור ולא ידחה את הספירה. ובדיעבד יכול לספור עם ברכה כל הלילה עד עלות השחר.

ו. מצווה על כל אחד ואחד לספור לעצמו כמו שכתוב בתורה "וספרתם לכם". אמנם אם כיוון בדיעבד לצאת בברכה ובספירה של מישדו אחר, והמברך כיוון להוציא – יצא ידי חובה.

ז. מי שישכח כל הלילה ולא ספר, יספור במשך היום לפני השקיעה בלי ברכה, (אפילו אם התפלל כבר ערבית) ובלילות שאחר כך יספור בברכה. ואם שכח גם כל היום, יספור אחר כך בכל הלילות בלא ברכה (שו"ע תפ"ט ס' ז, ח). והמנהג לומר את ימי הספירה מיד לאחר תפילת שחרית.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לדפא: אברהם ציטרון, שרה בת שמונה. ציפורה וידושה לוי. ביבה אלימלך. עור בן עישה. תקוה בת עויה. אלטרה בת גאן. אסתר בת זרבה. מול בת עטלה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולמנה. הראל בן אביגיל. אילנה בת סלחה. ישי ורחל לוי. חנה בת זוהרה. עדן בת רחל. מיטל מוריה אדרי. יוסף בן מיכל הי"ו. להחיות נשמתו זצ"ל ושביווי ובהם: אורון שואל, הדר גולדין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן. לעילוי נשמת: הר"מ אלוז, הרב אברהם צוקרמן, רבי מסעוד מולל, רבי יצחק שושן, רבי יעקב שושן, יונה וית, סופר מנחם, יצחק דרעי. רבי אברהם בן שמואל אלעזר. מוקדים חיים דרעי. נדיר נחום. ישראל אברהם נען. שלמה בן מרים. יצחק ונחום אטיאם. אורן מועלם. אליהו מויט. דוד גרסברג מורי פילק. מרים קרושים. עמוס דמרי. רוי שלמה. סימנצוב משה דוד. יצחק וקן בן סוליק. נעים משה. יצחק ושמחה אלוז. אבנן נסים וסוליקה שושן. נחמה שבען. יפה גורי. יזהר קקן. לאה ציטרון. סניו בת חנו. ליט שבת משה עטל. חנה יצחק. אסתר חרדי. אסתר בת תורא. אליהו בת פריחה. תרצה ויגדן. אסתר ועבר נחום. דניאל אלמליח. מנחם הלוי. דוד טוביל. מויכל עמר. אריה בן שמעון. ציונה בת דוד. יצחק ולאח אסטרנו. אליהו אדרי. עויה עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. יונה ויוסף שרעבי. מרים יהודה. שמואל למברגר. נעמה בת מלודה. ליאור רחמים. זק טל. עליה מועלם. עליה שרה. שרה אוליאל. דוד ופריחה כץ. שמעון בן רחל. אברהם אדרי. יוסף אלקובי. מויכאל ועקני. חסיה ששפוטש. עישה דק. ברכה סופר. כמיהה דרדי. מעין וסדר עשור. כמיהה כץ. אלס מויכל. מרים בת רחל. נאווה כץ. אילה שחר. יצחק בן פנעה ז"ל.

ולע"נ הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שנדור, שושנה רוזה, רפאל פריצי, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה